

6. Sokoliuk, S. Yu. "Conceptual bases of formation of the mechanism of state regulation and support of innovative development of the enterprises of agrarian sector." *Derzhava ta rehiony*, no.1(106), 2019, pp. 101–106.
7. "Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI." Verkhovna Rada of Ukraine, zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17. Accessed 27 Sept. 2019.
8. "About innovative activity. The Law of Ukraine." Verkhovna Rada of Ukraine, zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15. Accessed 28 Sept. 2019.
9. "About development and state support of small and medium business in Ukraine. The Law of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine, zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17. Accessed 28 Sept. 2019.
10. "Priority directions of innovative activity in Ukraine. The Law of Ukraine." Verkhovna Rada of Ukraine, zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3715-17. Accessed 28 Sept. 2019.
11. "On state regulation of activities in the field of technology transfer. The Law of Ukraine." Verkhovna Rada of Ukraine, zakon.rada.gov.ua/laws/main/143-16. Accessed 28 Sept. 2019.
12. "The concept of scientific, technical and innovative development of Ukraine. The Resolution of Ukraine." Verkhovna Rada of Ukraine, zakon.rada.gov.ua/laws/main/916-14. Accessed 28 Sept. 2019.

УДК 65.021.338.931

doi: 10.15330/apred.2.15.14-23

Вербовська Л.С.¹, Гамуляк Н.М.², Гладун О.В.³, Муц Ю. С.⁴
**ВПРОВАДЖЕННЯ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРОЦЕСНОГО
ПІДХОДУ В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА**

¹Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Міністерство освіти і науки України, кафедра менеджменту і адміністрування, вул. Шопена, 1, м. Івано-Франківськ, 76000, Україна, тел.: (0342) 50-76-23, e-mail: verlesya@gmail.com

²Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Міністерство освіти і науки України, кафедра комп'ютерних систем і мереж, вул. Карпатська, 15, м. Івано-Франківськ, 76014, Україна, тел.: (0342) 50-76-23, e-mail: ifuadev@gmail.com

³Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Міністерство освіти і науки України, кафедра менеджменту і адміністрування, вул. Шопена, 1, м. Івано-Франківськ, 76000, Україна, тел.: (0342) 50-76-23, e-mail: dobrobudvv@meta.ua

⁴Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Міністерство освіти і науки України,

кафедра менеджменту і адміністрування,
вул. Шопена, 1, м. Івано-Франківськ,
76000, Україна,
тел.: (0342) 50-76-23,
e-mail: yuliamuts@ukr.net

Анотація. У статті висвітлено основні складові застосування процесного підходу для удосконалення бізнес-процесів суб'єктами господарювання. Обґрунтовано умови гнучкості в контексті впливу зовнішнього середовища. Запропоновано інструменти та методи, що засновані на стосунках всередині самого суб'єкта господарювання, є досить практичною складовою спрямованою на спільну мету з покращення бізнес-процесної діяльності. Розглянуто концепцію керованого управління (Agile Management), яка випливає з інформатики та Модель гнучкого підприємства. Визначено, що провайдери гнучкості - це засоби, за допомогою яких можна досягти необхідних навичок для створення відповідних практик, інструментів та метод і не можуть виступати, як результат обмежень внутрішнього та зовнішнього середовища, є концепцією внутрішньої політики організації та конфігурації ресурсів. Запропоновано процесне управління, яке має базуватися на процесному п'ятиресурсному методі, і полягає у визначенні сфер адаптації суб'єкта господарювання до глобальних змін, стратегій розвитку, людського потенціалу, ІТ-систем. Виокремлено завдання концепції керованого управління (Agile Management) і Моделі гнучкого підприємства та очікування того, що маючи доступ до необхідної інформації, керівник/тор-менеджери суб'єкта господарювання зможуть забезпечити високу додану вартість у підвищенні ефективності бізнес-процесів. Доведено, що впровадження процесного підходу в управлінні є головною складовою підвищення конкурентних переваг суб'єктів господарювання в умовах глобальних змін.

Ключові слова: бізнес-процеси, процесне управління, процесний підхід, концепція керованого управління, гнучкість, провайдери гнучкості.

Verbovska L.S.¹, Hamuliak N.M.², Gladun O.V.³, Muts Yu. S.⁴

IMPLEMENTATION OF SUBJECTS OF ECONOMY OF PROCESSING APPROACH IN TERMS OF TURBULENT ENVIRONMENT

¹ Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,
Department of Management and Administration,
Shopen, str.1, Ivano-Frankivsk,
76000, Ukraine,
tel.: (0342) 50-76-23,
e-mail: verlesya@gmail.com

² Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,
Department of Computer Systems and Networks,
Carpathian, str., 15, Ivano-Frankivsk,
76000, Ukraine,
tel.: (0342) 50-76-23,
e-mail: ifuadev@gmail.com

³ Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,
Department of Management and Administration,
Chopen, str., 1, Ivano-Frankivsk,
76000, Ukraine,
tel.: (0342) 50-76-23,
e-mail: dobrobudvv@meta.ua

⁴ Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,
Department of Management and Administration,

Chopen, str., 1, Ivano-Frankivsk,
76000, Ukraine,
tel.: (0342) 50-76-23,
e-mail: yuliamuts@ukr.net

Abstract. The article highlights the main components of applying a process approach to improving business processes by business entities. The conditions of flexibility in the context of environmental impact are substantiated. Offered tools and methods that are based on relationships within the entity itself are a fairly practical component aimed at a common goal of improving business process. The concept of Agile Management, derived from computer science and the Flexible Enterprise Model, is considered. Flexibility providers have been identified as the means by which the necessary skills to build appropriate practices, tools, and methods can be achieved and cannot act as a result of constraints on the internal and external environment, is the concept of internal organization policies and resource configuration. Process management is proposed, which should be based on a process-based five-resource method, which is to identify areas for adapting an entity to global change, development strategies, human potential, IT -systems. The tasks of the Agile Management concept and the Flexible Enterprise Model are distinguished and the expectation that having access to the necessary information, the chief / TOP-managers of the entity will be able to provide high added value in improving business processes. It is proved that implementation of the process approach to management is a major component of increasing the competitive advantages of economic entities in the face of global change.

Keywords: business processes, process management, process approach, concept of managed management, flexibility, flexibility providers.

Вступ. В умовах змін одним із надважливих завдань яке постає в глокалізованому світі перед сучасними менеджерами, це удосконалення системи управління організацією. На превеликий жаль не існує єдиного алгоритму щоб створити ідеальну систему управління, однак, топ-менеджери мають можливість долучитися до розробки або ж розробити принципи побудови системи ефективного управління своєї організації. Одним із найбільш відомих методів, це процесний підхід до управління.

Основна мета процесного управління заключається у виокремленні мережі процесів із подальшим управлінням задля досягнення максимального ефекту функціонування суб'єкта господарювання. Однак епоха тотального зростання якості вимагає новітніх підходів до управління. Згідно Міжнародного стандарту ISO 9001:2008 “Система управління якістю. Вимоги”, процесний підхід – це будь-яка діяльність, в якій використовуються ресурси для перетворення “входів” у “виходи” [1].

Як зазначають автори [2,3], що зрушення, які спостерігаються в сучасній економічній системі, такі як рівень конкуренції, вплив кризових чинників на всі сектори економіки, наявність невизначеності у змінах зовнішнього середовища, вимагають від українських суб'єкта господарювання створення нових інструментів, методів управління на основі процесного підходу, які спрямовані на збільшення ефективності діяльності та зростання її конкурентних переваг.

Постановка завдання. Метою дослідження є висвітлення особливостей застосування керованого /гнучкого управління та окреслення основних методологічних підходів в удосконаленні бізнес-процесів для суб'єктів господарювання.

Результати. Сучасні умови функціонування суб'єктів господарювання у неспокійному середовищі, викликані перш за все, посиленням конкуренції, динамічними змінами, що ставлять перед ними нові виклики. Для забезпечення високої якості продукції і підвищення ефективності бізнес-процесів, керівники /тор-менеджери прагнуть скоротити виробничі витрати та виробничі цикли. Як наслідок, найчастіше вдаються до реструктуризації або реорганізації, які, як правило, пов'язані із змінами в організаційній структурі, правовим статусом, впровадженням найновітніших ІТ-

системи, продажем активів тощо [4].

В подальшому від такої дій змінюється і архітектура суб'єкта господарювання. В роботі [5] автор проаналізував архітектуру суб'єктів господарювання, виокремив три взаємозалежні рівні: стратегічний рівень, рівень бізнес-архітектури, рівень системної архітектури інформаційних систем. При цьому формування моделей та оптимізації бізнес-процесів суб'єктів господарювання, дослідження методів удосконалення бізнес-процесів [2] різних рівнів архітектури за допомогою різнорідних методів і технологій, що є основним недоліком, та призводить до складності розв'язання задач управління бізнес-процесами на основі стратегії підприємства.

Відповідно до постановки завдання та мети, слід розглянути визначення, які є базовими в бізнес-процесах: власник, учасник і виконавець бізнес-процесу:

а) власник бізнес-процесу – це посадова особа, котра володіє достатніми правами і повноваженнями для управління ресурсами з метою постійного вдосконалення бізнес-процесу та несе повну відповідальність за належне функціонування і результати бізнес-процесу;

б) учасники бізнес-процесу – підрозділи та організації, які взаємодіють у ході виконання цього процесу;

в) виконавець бізнес-процесу – підрозділ або співробітник, відповідальний за виконання роботи в рамках бізнес-процесу. Команда фахівців із різних функціональних областей, які виконують роботи в рамках процесу, є його виконавцями [6].

В процесному управлінні використовуються інструменти, які створені для укрупнення карти процесу, інструмент SIPOC, що з англійської означає:

Supplier - постачальник: особа / процес / компанія, що поставляють все, що використовується в процесі.

Input - вхід: поставляються ресурси.

Process - процес: етапи перетворення ресурсів в цінність для клієнта.

Output - вихід: продукт, послуга направляються чи надається клієнту.

Customer - споживач: наступний етап процесу або кінцевий споживач.

Постачальник, споживач, вхід і вихід розглядаються в даному випадку як зовнішні по відношенню до процесу об'єкти: входи поставляються іншими процесами самої організації або зовнішніми постачальниками, а виходи (результати) необхідні іншим процесам самої організації або зовнішнім споживачам. Таким чином, постачальники і споживачі можуть бути як зовнішніми, так і внутрішніми щодо самої організації. В поєднанні із інструментом SIPOC та іншими п'ятьма елементами і факторами, можемо стверджувати, що гнучкість суб'єкта господарювання залежить від багатьох складових (рис. 1). Для оптимального функціонування або впровадження бізнес-процесу, необхідно впроваджувати систему, яка забезпечує досягнення поставлених цілей за мінімальних затрат [2].

В умовах турбулентності, мінливості і непередбачуваності в навколишньому середовищі суб'єкти господарювання орієнтуються на створення додаткової вартості на основі ефективного використання знань, на рівень інновацій в економіці та рівень насиченості управління ІТ-системами.

Для ефективного впровадження керованого/гнучкого управління суб'єктам господарювання необхідно ґрунтовно вивчити методологічні підходи, моделі та концепції.

Будь-яка методологія (методика) включає три основні складові [10,11]:

- теоретична база;

- опис кроків, необхідних для одержання заданого результату;

- рекомендації з використання як окремих методик, так і їх сукупності.

Основне в методології – дати користувачеві послідовність кроків, які приводять

до заданого результату. Здатність одержувати результат із заданими параметрами й характеризує її ефективність. Найважливішими поняттями будь-якого методу моделювання бізнес- процесів є поняття об'єкта й зв'язку.

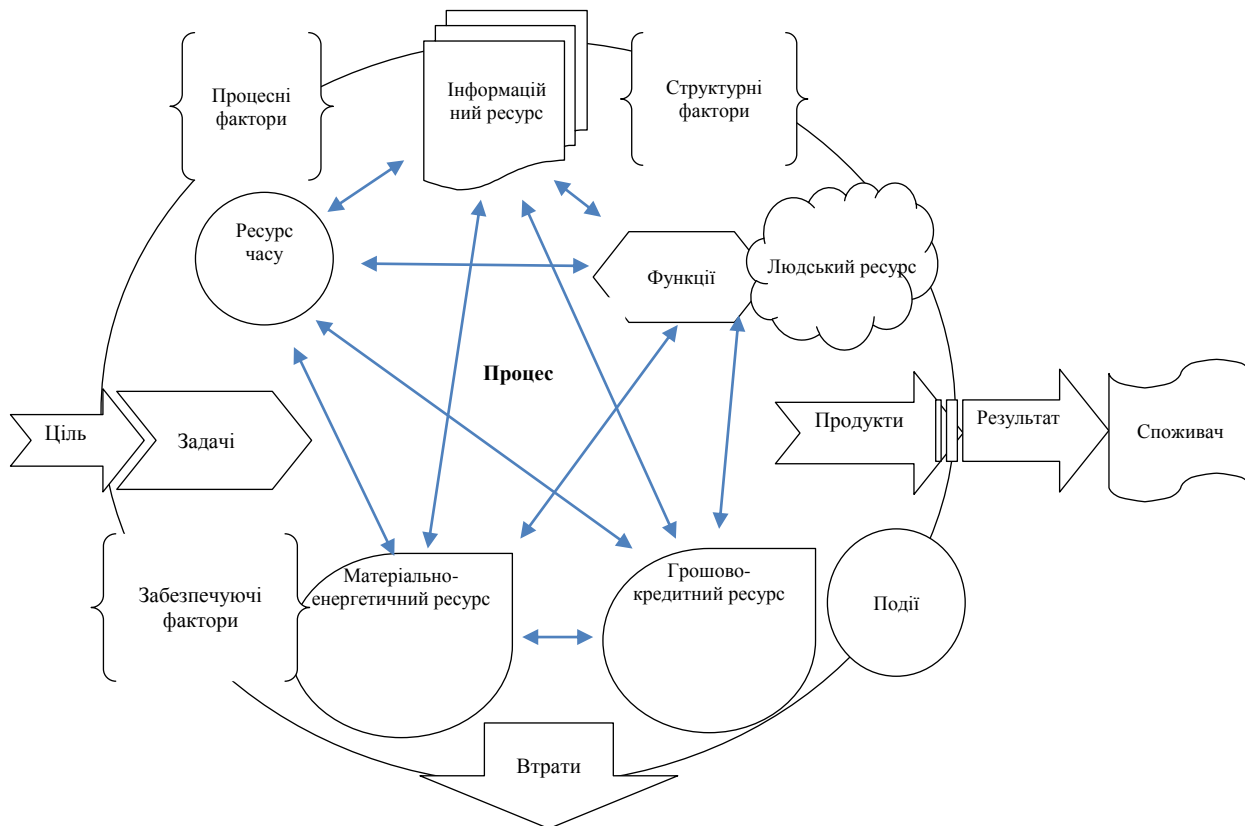

Рис. 1. П'ятиресурсний метод [7]¹ та SIPOC [8]²
 Fig.1. Five resource method and SIPOC

В статті розглянемо Концепцію керованого управління (Agile Management) [9], яка впливає з інформатики і була створена як альтернатива традиційній, каскадній моделі розробки програмного забезпечення та Модель керованого підприємства, яка опрацьована авторами Х. Шаріфі та З. Зжангем (Н. Sharifi і Z. Zhangem) [10].

В даний час Agile Management (рис.2) найбільш часто використовується в інформаційних системах, а в останній час активно застосовується в галузях економіки та менеджменту, орієнтована в основному на удосконалення управління щодо кращого задоволення потреб усіх учасників бізнес-процесів.

Важливою особливістю керованості/гнучкості суб'єктів господарювання є їх орієнтація на нові можливості, що впливають насамперед з мінливого та непередбачуваного навколишнього середовища. Керованість/гнучкість залежить від знань, доступу до необхідної інформації та творчого потенціалу і досвіду колективу суб'єкта господарювання. Завдяки своїй структурі, процесу управління та ефективній мобілізації соціального капіталу гнучкої організації, вона створює цінність для клієнта з точки зору нових ринкових можливостей.

¹

[http://ashrm.ru/upload/file/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F\(2\).pdf](http://ashrm.ru/upload/file/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F(2).pdf)

² Лапшин В.С. Управление процессами : учеб. пособие / В. С. Лапшин. – Саранск : Изд-во Мордов. ун-та, 2015. – 385 с.

³ платіжні картки, створені в результаті заміни реквізитів платіжних карток на унікальні цифрові

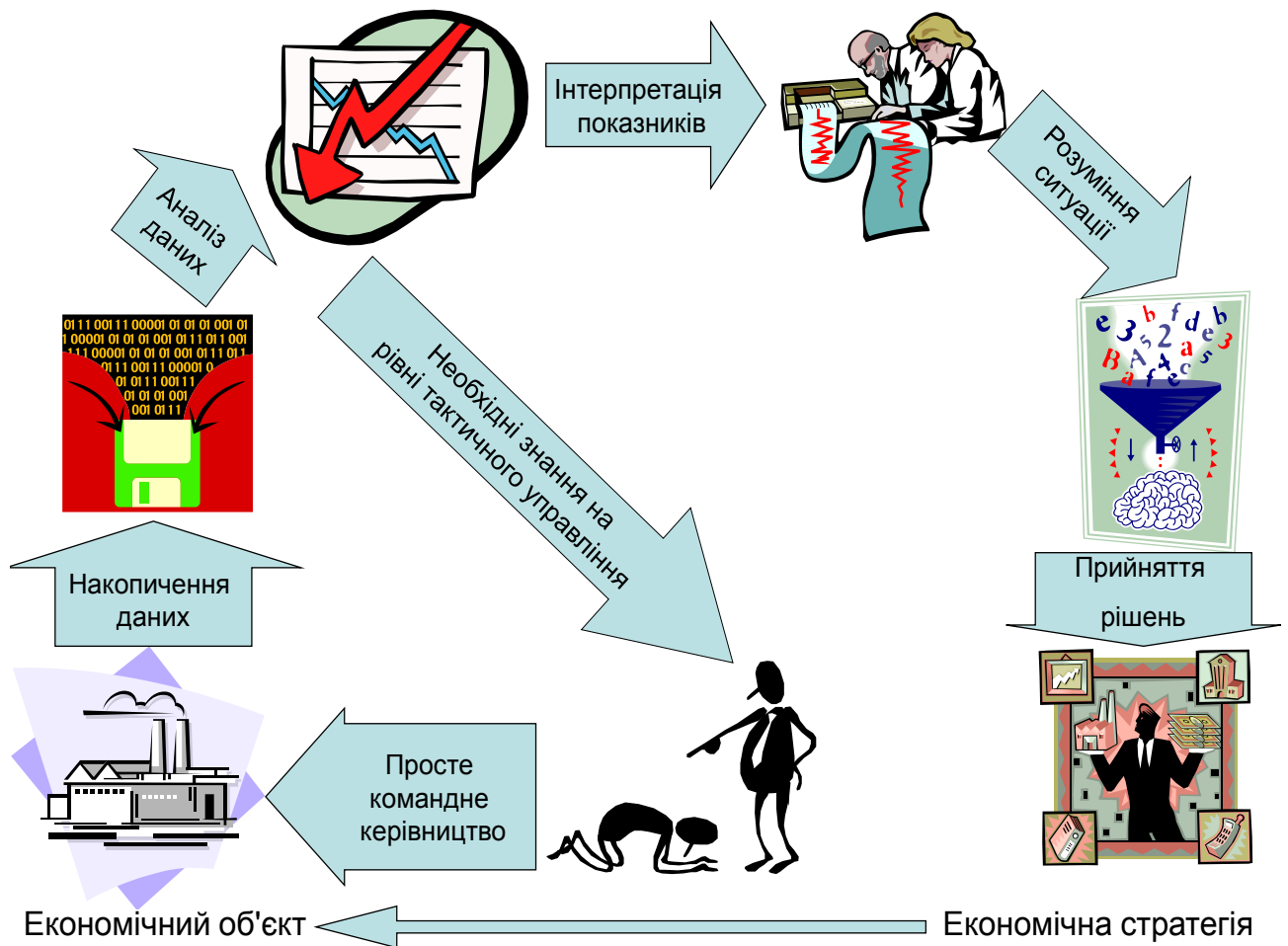

Рис. 2. Концепція керованого управління - Agile Management [9]

Fig. 2. Managed management concept - Agile Management

Важливою особливістю керованості/гнучкості суб'єктів господарювання є їх орієнтація на нові можливості, що впливають насамперед з мінливого та непередбачуваного навколишнього середовища. Керованість/гнучкість залежить від знань, доступу до необхідної інформації та творчого потенціалу і досвіду колективу суб'єкта господарювання. Завдяки своїй структурі, процесу управління та ефективній мобілізації соціального капіталу гнучкої організації, вона створює цінність для клієнта з точки зору нових ринкових можливостей.

Класичне поняття організаційної керованості/ гнучкості дослідниками описується через призму чотирьох вимірів гнучкості суб'єкта господарювання, характеристики яких представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Визначення суті гнучкості [10]

Table 1

Defining the essence of flexibility

Розміри змінності	Характеристика розмірності	Індикатор характеристик
Швидкість	Здатність швидкого сприйняття ринкових можливостей і загроз, пов'язаних з середовищем. Різноманітність можливостей зростає, коли мінливість зовнішнього середовища зростає. Зміни включають невидимі події, а зовнішні події створюють ситуації, включаючи можливості.	Здатність організації: - проникнення в різноманітні сегменти середовища, - налаштування подій і явищ, що відбуваються в оточенні для різних ситуацій, - комплексна оцінка можливостей з точки зору його вартості та ризику.
Гнучкість	Можливість використання наявних ресурсів, що полягає у розширенні сфери їх використання. Чим більша гнучкість ресурсів підприємства, тим ширша/більша пропускна здатність доступних ресурсів.	Здатність організації проводити різні завдання шляхом: - гнучкості ресурсів, отриманих в результаті надмірності, диверсифікації та багатосторонності, - гнучкості організаційних структур і мережі
Інтелект	Здатність підприємства зрозуміти ситуацію і реагувати на неї цілеспрямовано, це активізація необхідних ресурсів і розвиток цих ресурсів для усунення або послаблення негативного впливу ситуацій (загроз) або ефективного використання можливостей і загроз.	Здатність організації до: - розвитку інтелектуального потенціалу команди і наповнення системи управління творчим персоналом, - розвитку компетенцій та навичок організації, - розвитку інтелектуальної поведінки організації, - управління швидкістю інформаційних потоків в системах управління, - одночасне впровадження декількох процесів, - формування стратегічної, тактичної та оперативної системи управління, - стандартизація та автоматизація інформаційних та комунікаційних процесів
Обдарованість	Уміння використовувати знання для практичного подолання нових викликів.	Здатність організації до: - адаптації у зовнішньому середовищі, розуміється як реактивна модель адаптації до турбулентного зовнішнього середовища, - вплив організації на зовнішнє середовище з метою досягнення

		ПОЗИТИВНИХ ЗМІН.
--	--	------------------

Модель гнучкості /керованості підприємства, розроблена Х. Шаріфі та З. Зжангем (H. Sharifiго і Z. Zhanga) [10] базується на наступних основних елементах, які дають можливість суб'єкту господарювання отримати перевагу в нестабільному середовищі, це:

- здатність відповідним чином та в потрібний час реагувати на зміни (передбачувані та непередбачувані),
- вміння використовувати зміни та трактувати їх як можливості,
- можливості досягти керованості/гнучкості, які є основними навичками, на які суб'єкт господарювання повинен вміло реагувати в умовах змін.

Графічну модель гнучкості суб'єкта господарювання за Х. Шаріфі та З. Чжаном представлено на рисунку 3.

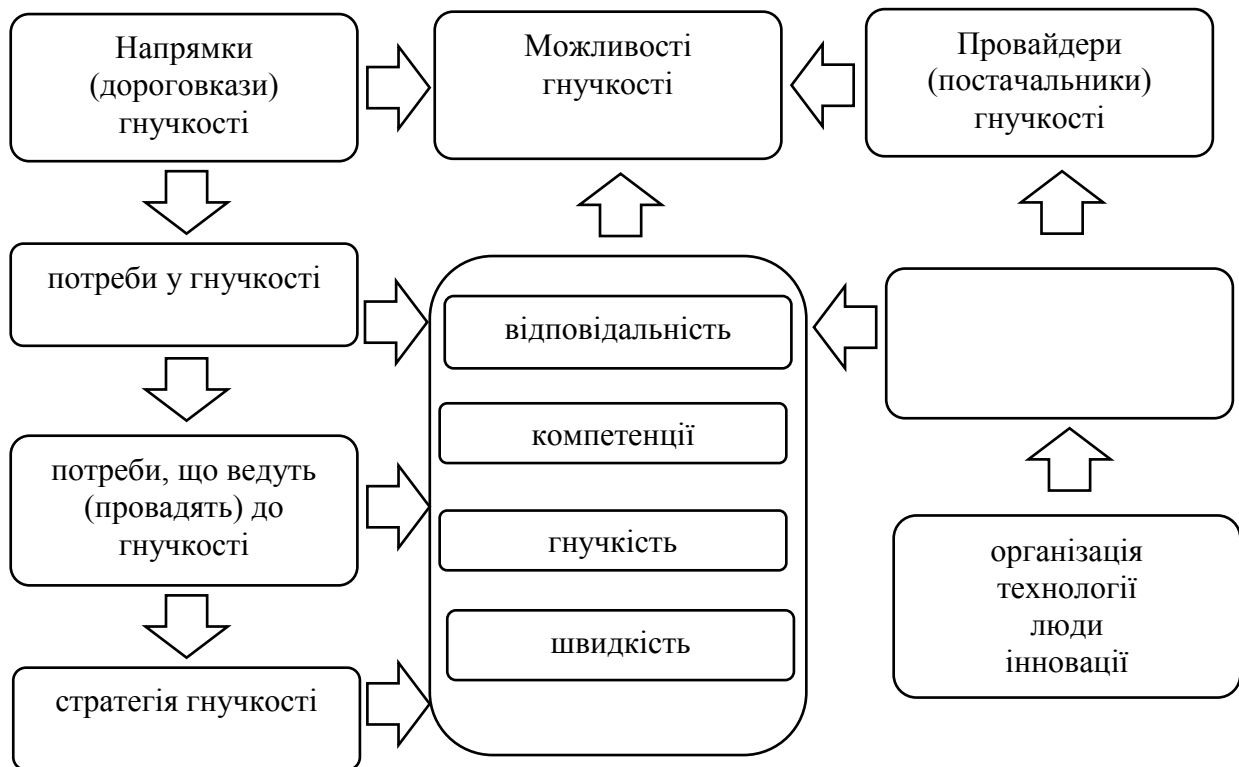

Рис. 3. Модель гнучкості підприємств згідно з H. Sharifi та Z. Zhang [10]

Fig. 3. Model of enterprise flexibility according to

Модель виділяє чотири категорії навичок: реактивність, компетентність, гнучкість та швидкість. Провайдери гнучкості - це засоби, за допомогою яких можна досягти необхідних навичок для її створення. Це практики, інструменти та методи, засновані на стосунках всередині самого суб'єкта господарювання.

Висновки. Впровадження процесного підходу до управління є головною складовою підвищення конкурентних переваг суб'єктів господарювання в умовах глобальних змін. Таким чином, про керованість / гнучкість суб'єкта господарювання є безліч визначень, воно визначається насамперед перспективою погляду на проблему, результатом обмежень внутрішнього та зовнішнього середовища, концепцією внутрішньої політики організації та конфігурації ресурсів. Як наслідок, його діяльність та поведінка на впровадження керованого/гнучкого управління, є досить практичною складовою спрямованою на спільну мету з покращення бізнес-процесної діяльності. Подальші наукові дослідження з даної тематики доцільно спрямовувати на вивчення,

дослідження та напрями впровадження гнучкого/керованого процесного управління в стратегічну діяльність суб'єктів господарювання.

1. Національний стандарт України. Системи управління якістю ВИМОГИ (ISO 9001:2008, IDT). ДСТУ ISO 9001:2009. URL : http://www.plitka.kharkov.ua/certs/433_iso9001.pdf (дата звернення: 22.09.2019).
2. Демченко Б.А., Кудрицька Ж.В. Особливості оптимізації бізнес-процесів на підприємствах України. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 23. URL : http://bses.in.ua/journals/2017/23_2017/15.pdf (дата звернення: 22.09.2019).
3. Блинов А. О., Угрюмова Н. В. Управление изменениями: учебник для бакалавров. М.: Дашков и К., 2014, 325 с.
4. Mariusz Kołowski, Aneta Kucińska, Piotr Chwastyk. Metoda ABC jako narzędzie wspomagające zarządzanie procesowe w przedsiębiorstwie, 2013. URL : http://www.ptzp.org.pl/files/konferencje/kzz/artyk_pdf_2009/062_Kolosowski_Kucinska_Chwastyk.pdf (дата звернення: 22.09.2019).
5. Гніденко О.С. Моделі, методи та інформаційна технологія процесного управління підприємством на основі збалансованих показників: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 – інформаційні технології. Харків, 2014. 22 с.
6. Кравченко М. Механізм оптимізації бізнес-процесів банку. URL : http://Vnbu_2015_3_19.pdf (дата звернення: 22.09.2019).
7. Оптимизация бизнес-процессов для HR-менеджеров. URL : [http://ashrm.ru/upload/file/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F\(2\).pdf](http://ashrm.ru/upload/file/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F(2).pdf) (дата звернення: 22.09.2019).
8. Лапшин В.С. Управление процессами : учеб. пособие. Изд-во Мордов. ун-та, 2015. 385 с.
9. Paulina Ledzian, Piotr Arczewski. Zwinne zarządzanie zmianą w organizacji. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-humanistycznego w Siedlcach- Seria: Administracja i Zarządzanie*, 2016. URL : https://repozytorium.uph.edu.pl/bitstream/handle/11331/1437/P.Ledzian_P.Arczewski_Zwinne_zarz%C4%85dzanie_zmian%C4%85.pdf?sequence=1 (дата звернення: 22.09.2019).
10. Hanna Włodarkiewicz-Klimek. Koncepcja i modele zwinnego przedsiębiorstwa. *Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej, Organizacja i Zarządzanie*. 2016. Nr 71. URL : http://zeszyty.fem.put.poznan.pl/numery/ZNOiZPP_71_19.pdf (дата звернення: 22.09.2019).
11. Hanna Włodarkiewicz-Klimek, Joanna Kałkowska. Zwinność organizacji opartych na wiedzy. Studia ekonomiczne regionu Łódzkiego. Polskie towarzystwo ekonomiczne oddział w Łodzi wybrane aspekty zarządzania nowoczesną organizacją, 2012. URL : <http://www.pte.lodz.pl/publikacje/8.pdf> (дата звернення: 22.09.2019).

References

1. "Quality management system requirements (ISO 9001: 2008, IDT). DSTU ISO 9001: 2009. National standard of Ukraine." Kharkovsky Plitochny zavod, www.plitka.kharkov.ua/certs/433_iso9001.pdf Accessed 22 Sept. 2019.
2. Demchenko, B.A.,and Zh.V.Kudritska. "Features of business process optimization at Ukrainian enterprises." *Black Sea Economic Studies*, Issue 23, 2017, bses.in.ua/journals/2017/23_2017/15.pdf. Accessed 22 Sept. 2019.
3. Blinov, A., and N. V. Ugriumova. *Change Management: A Bachelor's Tutorial*, Dashkov and K, 2014.
4. Kolosowski, Mariusz, Kucinska, Aneta, and Piotr Chwastyk. „ABC method as a tool supporting process management in an enterprise.” www.ptzp.org.pl/files/konferencje/kzz/artyk_pdf_2009/062_Kolosowski_Kucinska_Chwastyk.pdf. Accessed 22 Sept. 2019.
5. Gnidenko O.S. *Models, methods and information technology of process management of the enterprise on the basis of balanced indicators: author. diss. for the sciences. degree of Cand. tech. Sciences: Special. 05.13.06 - information technologies*, 2014.
6. Kravchenko, M. "The mechanism of optimization of business processes of the bank." Vernadsky National Library, Vnbu_2015_3_19.pdf. Accessed 22 Sept. 2019.
7. "Optimization of business processes for HR-managers." HR assotiation, [ashrm.ru/upload/file/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F\(2\).pdf](http://ashrm.ru/upload/file/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F(2).pdf). Accessed 22 Sept. 2019.
8. Lapshin, V. S. *Process management: training. allowance*, Mordov University Publishing House, 2015.
9. Ledzian, Paulina, and Piotr Arczewski. "Agile change management in the organization." *Science notebooks. University of Natural Sciences and Humanities in Siedlce - Series: Administration and*

- management, 2016, Repozytorium Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, repozytorium.uph.edu.pl/bitstream/handle/11331/1437/P.Lendzian_P.Arczewski_Zwinne_zarz%C4%85dzanie_zmian%C4%85.pdf?sequence=1. Accessed 22 Sept. 2019.
10. Włodarkiewicz-Klimek, Hanna. "Agile concept and enterprise models." *Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej*, no. 71, 2016, zeszyty.fem.put.poznan.pl/numery/ZNOiZPP_71_19.pdf. Accessed 22 Sept. 2019.
11. Włodarkiewicz-Klimek, Hanna, and Joanna Kalkowska. „Agility of knowledge-based organizations.” *Economic studies of the Lodz region. Polish economic society, a branch in Lodz, selected aspects of managing a modern organization*, 2012. www.pte.lodz.pl/publikacje/8.pdf. Accessed 22 Sept. 2019.

УДК 330.3:631.1

doi: 10.15330/apred.2.15.23-32

Коренюк П. І.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОДОВОЛЬЧОГО КОМПЛЕКСУ

Дніпровський державний технічний університет,
кафедра менеджменту організацій і адміністрування
вул. Дніпробудівська, 2, м. Кам'янське, Дніпропетровська обл.
51918, Україна,
тел.: (0569) 53-85-23,
e-mail: korenyukp@gmail.com

Анотація. В умовах певного зниження споживання основних продуктів харчування і калорійності добового раціону, актуальною є проблема відтворення природних ресурсів у продовольчому комплексі з позиції сталого розвитку та ефективного використання аграрного ресурсного потенціалу природного середовища. Оцінка динаміки розвитку зернового підкомплексу продовольчого комплексу для ефективного використання аграрного ресурсного потенціалу навколишнього середовища можлива через оцінку макроекономічних показників. Динаміка кількісних співвідношень між валовим внутрішнім продуктом держави і продукцією аграрного сектора демонструє зростання обсягу валового продукту у розрахунку на 1 особу. Скорочення площі сільськогосподарських угідь, відбувається при постійному збільшенні посівної площі соняшника, який є пріоритетною експортною культурою.

Тенденції розвитку природно-ресурсного потенціалу продовольчого комплексу країни свідчать про зниження сільськогосподарських угідь. В останні роки збільшилися лише площі соняшнику, що є пріоритетною експортною культурою. Стратегічним напрямом вирішення кризи може бути реструктуризація зернового підкомплексу переробних галузей харчового комплексу на основі ефективного використання аграрно-ресурсного потенціалу довкілля. Україна має потужний аграрний природно-ресурсний потенціал завдяки своєму сприятливому економічному та географічному положенню, а також є потужні ринки продовольства та сировини (країни ЄС, Росія, Китай). Виснаження споживчого кошика працездатного населення на тлі зменшення частки сільськогосподарського виробництва у валовому продукті демонструє зміну пріоритетних видів виробництва. У той же час, зменшення площі сільськогосподарських угідь відбувається при постійному збільшенні площі соняшнику, що провокує дисбаланс у діяльності вітчизняної харчової та переробної промисловості, отже, подальше скорочення споживання та калорійності щоденного раціону, переорієнтація харчової та переробної галузей на імпорту сировину, подальше зниження вітчизняного сільського господарства.

Ключові слова: відтворення, ресурси, продовольчий комплекс, макроекономічні показники, валовий продукт, сталий розвиток.

Koreniuk P.I.